

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-84/19 - 1

Υπόθεση C-84/19

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

31 Ιανουαρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie
(Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Δεκεμβρίου 2018

Ενάγουσα:

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

Εναγομένη:

QJ

[παραλειπόμενα]

ΔΙΑΤΑΞΗ

Το Sąd Rejonowy Szczecin (περιφερειακό πρωτοδικείο του Stettin) – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny (III. τμήμα αστικών διαφορών) [παραλειπόμενα]

στην υπόθεση που αφορά αγωγή της **Profi Credit Spółka Akcyjna με έδρα το Bielsko-Biala**

κατά QJ

για καταβολή οφειλής

αποφάσισε:

Βάσει του άρθρου 267, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

1. Έχει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, την έννοια ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται επί της εκτιμήσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα επιμέρους συμβατικών ρητρών που αφορούν το κόστος της πιστώσεως το οποίο δεν συνδέεται με την καταβολή τόκων, στην περίπτωση κατά την οποία η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει ένα ανώτατο όριο για το κόστος αυτό, ορίζοντας ότι το κόστος συμβάσεως καταναλωτικής πίστωσης το οποίο δεν συνδέεται με την καταβολή τόκων δεν δύναται να απαιτηθεί, εάν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του μη συνδεόμενου με την καταβολή τόκων κόστους, όπως το όριο αυτό υπολογίζεται βάσει της νομοθεσίας, ή εάν υπερβαίνει το συνολικό ποσό της πιστώσεως;

2. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, την έννοια ότι συμβατική ρήτρα ρυθμίζουσα το μη συνδεόμενο με την καταβολή τόκων κόστος, που βαρύνει τον δανειολήπτη ο οποίος υποχρεούται να το καταβάλει μαζί με το δάνειο, πέραν των τόκων, και το οποίο συνδέεται με τη σύναψη της συμβάσεως αυτής καθ' εαυτήν [σελίδα του πρωτοτύπου 2] και τη χορήγηση του δανείου (υπό μορφή επιβαρύνσεων, προμηθειών και πάσης φύσεως εξόδων), δεν υπόκειται βάσει της διατάξεως αυτής σε εκτίμηση του τυχόν καταχρηστικού χαρακτήρα της, εφόσον είναι διατυπωμένη κατά τρόπο σαφή και κατανοητό;

3. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, την έννοια ότι συμβατικές ρήτρες με τις οποίες επιβάλλονται πάσης φύσεως έξοδα συναφή με τη χορήγηση δανείου δεν είναι διατυπωμένες «κατά τρόπο σαφή και κατανοητό», όταν δεν προκύπτει από αυτές για ποια συγκεκριμένη αντιπαροχή καταβάλλονται, και ο καταναλωτής δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί τις μεταξύ τους διαφορές;

[παραλειπόμενα] [σελίδα του πρωτοτύπου 3]

ΣΚΕΠΤΙΚΟ [παραλειπόμενα]

I. Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης και ουσιώδη πραγματικά περιστατικά

Αντικείμενο της διαφοράς αποτελεί κατανηφιστική αγωγή επιχειρηματία, ασχολούμενου κατ' επάγγελμα με τη χορήγηση δανείων, στρεφόμενη κατά καταναλώτριας. Η ενάγουσα ζήτησε την έκδοση διαταγής πληρωμής βάσει γραμματίου εις διαταγήν που εξέδωσε η εναγομένη. Το δικαστήριο αποφάνθηκε επί της διαφοράς ερήμην της εναγομένης, η οποία στη συνέχεια άσκησε ανακοπή

κατά της εν λόγω αποφάσεως. Στην ανακοπή η εναγομένη προέβαλε τον ισχυρισμό, μεταξύ άλλων, ότι οι ρήτρες της συμβάσεως, προς εξασφάλιση της οποίας είχαν εκδοθεί τα γραμμάτια εις διαταγήν, είχαν καταχρηστικό χαρακτήρα. Οι ισχυρισμοί που προέβαλε η εναγομένη είχαν ως αποτέλεσμα τον επαναπροσανατολισμό της διαφοράς στην κύρια σχέση, ήτοι στη σύμβαση δανείου της 19ης Σεπτεμβρίου 2016. Βάση της συμβάσεως αποτελούν οι γενικοί όροι συναλλαγών της ενάγουσας. Η ενάγουσα χορήγησε στην εναγομένη δάνειο ύψους 9.000 πολωνικών ζλότι (στο εξής: PLN). Η εναγομένη ανέλαβε την υποχρέωση να αποπληρώσει το δάνειο σε 36 μηνιαίες δόσεις μαζί με τα συναφή έξοδα, ήτοι έξοδα φακέλου ανερχόμενα σε 129 PLN, προμήθεια ποσού 7.771 PLN, επιβάρυνση για «το πακέτο σου»-πρόσθετο πακέτο ποσού 1.100 PLN καθώς και συμβατικούς τόκους με σταθερό επιτόκιο 9,83 %. Στη σύμβαση δεν ορίζονταν οι έννοιες «έξοδα φακέλου» και «προμήθεια», ούτε επεξηγούνταν οι συγκεκριμένες παροχές, για τις οποίες η αιτούσα κλήθηκε να καταβάλει τις επίμαχες αμοιβές. «Το πακέτο σου» εξασφάλιζε στον καταναλωτή το δικαίωμα άπαξ αναβολής της καταβολής δύο δόσεων ή/και τη μείωση του ύψους τεσσάρων δόσεων με ταυτόχρονη παράταση της διάρκειας της συμβάσεως (σε περίπτωση αναβολής) ή της υποχρεώσεως για καταβολή σε μεταγενέστερο χρόνο (σε περίπτωση μειώσεως). Επίσης, η σύμβαση δεν περιείχε σαφείς και κατανοητές πληροφορίες σχετικά με την ιδιότητα του ατόμου με το οποίο η εναγομένη είχε συνάψει τη σύμβαση (επισημάνθηκε συναφώς ότι επρόκειτο για εξουσιοδοτημένο οικονομικό σύμβουλο/μεσίτη πιστώσεων).

[παραλειπόμενα]

Στο πλαίσιο της διαδικασίας, η εναγομένη υποστήριξε ότι η προμήθεια συνιστούσε αμοιβή για τη χορήγηση του δανείου, ενώ τα έξοδα φακέλου αντιστοιχούσαν στο πραγματικό κόστος συνάψεως της συμβάσεως. Οι τόκοι αποτελούσαν την αμοιβή για τη χρήση των κεφαλαίων του δανειστή από τον δανειολήπτη.

II. Εφαρμοστές νομοθετικές διατάξεις

Το δίκαιο της Ένωσης

1) Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9ης Μαΐου 2008 [σελίδα του πρωτοτύπου 4]

Άρθρο 169

1. Προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, η Ένωση συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προώθηση του δικαιώματός τους για ενημέρωση, εκπαίδευση και οργάνωσή τους για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

2. Η Ένωση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 με:

α) μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογή του άρθρου 114 στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς,

β) μέτρα που στηρίζουν, συμπληρώνουν και παρακολουθούν την πολιτική των κρατών μελών.

3. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, θεσπίζουν τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχείο β).

4. Τα μέτρα που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3, δεν εμποδίζουν κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερα προστατευτικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με τις Συνθήκες και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

(2) Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7ης Δεκεμβρίου 2000 [παραλειπόμενα]

Άρθρο 38

Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

(3) Οδηγία 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου [παραλειπόμενα]

Αιτιολογική σκέψη (19)

Για να μπορεί ο καταναλωτής να λαμβάνει την απόφασή του με πλήρη γνώμη των πραγμάτων, θα πρέπει να του παρέχεται, πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, επαρκές ενημερωτικό υλικό, το οποίο ο καταναλωτής να έχει τη δυνατότητα να παίρνει μαζί του και να το μελετά, για τους όρους και το κόστος της πίστωσης και για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Για να εξασφαλισθεί η πληρέστερη δυνατή διαφάνεια και συγκρισιμότητα των προσφορών, αυτή η πληροφόρηση θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικότερα το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο που ισχύει για τη χορήγηση της πίστωσης το οποίο πρέπει να καθορίζεται σε όλη την Κοινότητα με τον ίδιο τρόπο. Δεδομένου ότι το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο μπορεί σ' αυτή τη φάση να υποδεικνύεται μόνο μέσω παραδείγματος, το παράδειγμα αυτό θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό. Επομένως, θα πρέπει να αντιστοιχεί, π.χ., στη μέση διάρκεια και στο συνολικό ποσό της πίστωσης που χορηγείται για το υπό εξέταση είδος σύμβασης πίστωσης και, κατά περίπτωση, στα αγαθά που αγοράζονται. Κατά τον καθορισμό του

αντιπροσωπευτικού παραδείγματος, θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η συχνότητα της εμφάνισης ορισμένων ειδών συμβάσεων πίστωσης σε συγκεκριμένη αγορά. Όσον αφορά [σελίδα του πρωτοτύπου 5] το χρεωστικό επιτόκιο, την περιοδικότητα των δόσεων και την κεφαλαιοποίηση των τόκων, οι πιστωτικοί φορείς θα πρέπει να χρησιμοποιούν την καθιερωμένη σε αυτούς μέθοδο υπολογισμού της αντίστοιχης καταναλωτικής πίστωσης.

Αιτιολογική σκέψη (20)

Το συνολικό κόστος της καταναλωτικής πίστωσης θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, των προμηθειών, των φόρων, των αμοιβών σε μεσίτες πιστώσεων και οποιωνδήποτε άλλων τελών που πρέπει να καταβάλει ο καταναλωτής σε σχέση με τη σύμβαση πίστωσης, εκτός από τα συμβολαιογραφικά έξοδα. Η πραγματική γνώση του κόστους από τον πιστωτικό φορέα θα πρέπει να αξιολογείται αντικειμενικά, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της επαγγελματικής επιμέλειας.

Αιτιολογική σκέψη (31)

Για να είναι σε θέση ο καταναλωτής να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της σύμβασης πίστωσης, η σύμβαση θα πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο.

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

...

γ) «σύμβαση πίστωσης»: σύμβαση δυνάμει της οποίας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή πίστωση υπό μορφή προθεσμιακής καταβολής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, με εξαίρεση τις συμβάσεις που συνάπτονται για τη συνεχή παροχή υπηρεσιών ή για την προμήθεια αγαθών του ίδιου είδους, σύμφωνα με τις οποίες ο καταναλωτής καταβάλλει με δόσεις το τίμημα για τις εν λόγω υπηρεσίες ή αγαθά κατά τη διάρκεια της παροχής τους·

(4) Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές [παραλειπόμενα]

Από τις αιτιολογικές σκέψεις:

... οι νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών που καθορίζουν, άμεσα ή έμμεσα, τους όρους των συμβάσεων με τους καταναλωτές θεωρείται ότι δεν περιέχουν καταχρηστικές ρήτρες· ότι, κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται να υπάγονται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας οι ρήτρες που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθώς και αρχές ή

διατάξεις διεθνών συμβάσεων, στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη ή η Κοινότητα· ότι, γι' αυτό τον λόγο, η έκφραση «νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου» που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 καλύπτει τους κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται κατά νόμο μεταξύ των συμβαλλομένων, εάν δεν έχει συμφωνηθεί άλλως

... [σελίδα του πρωτοτύπου 6]

Άρθρο 1

...

2. Οι ρήτρες της σύμβασης που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθώς και διατάξεις ή αρχές διεθνών συμβάσεων στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη ή η Κοινότητα, ιδίως στον τομέα των μεταφορών, δεν υπόκεινται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 3

1. Ρήτρα σύμβασης που δεν απετέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση.

...

Άρθρο 4

...

2. Η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών δεν αφορά ούτε τον καθορισμό του κυρίου αντικειμένου της σύμβασης ούτε το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα, αφετέρου, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο σαφή και κατανοητό.

Το πολωνικό δίκαιο

(5) Ustawa o kredycie konsumenckim (νόμος περί καταναλωτικής πίστωσης) της 12ης Μαΐου 2011 [παραλείπόμενα]

Άρθρο 3

1. Σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης είναι η σύμβαση πιστώσεως για ποσό που δεν υπερβαίνει τα 255.550 PLN ή το αντίστοιχο ποσό σε άλλο νόμισμα, πλην του νομίσματος της Πολωνίας, το οποίο χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή ο δανειστής στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του.

...

2. Σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης αποτελεί ιδίως

1. η σύμβαση δανείου·

...

Άρθρο 5 Οι όροι που χρησιμοποιούνται στον νόμο έχουν την εξής έννοια:

...

6. Συνολικό κόστος της πιστώσεως – το σύνολο των δαπανών με τις οποίες βαρύνεται ο καταναλωτής στο πλαίσιο συμβάσεως πιστώσεως και ειδικότερα:

a) τόκοι, τέλη, προμήθειες, φόροι και περιθώριο κέρδους, εφόσον ο πιστωτικός φορέας τα γνωρίζει, καθώς και **[σελίδα του πρωτοτύπου 7]**

b) κόστος που αφορά πρόσθετες παροχές, ιδίως ασφάλειες, εφόσον είναι αναγκαίες για τη χορήγηση της πιστώσεως ή για τη διασφάλιση των προσφερόμενων όρων – πλην των συμβολαιογραφικών εξόδων, τα οποία φέρει ο καταναλωτής·

βα) κόστος πιστώσεως μη συνδεδέμενο με την καταβολή τόκων – οι δαπάνες με τις οποίες βαρύνεται ο καταναλωτής στο πλαίσιο της συμβάσεως καταναλωτικής πίστωσης, πλην των τόκων·

7. συνολικό ποσό της πιστώσεως – το ανώτατο ποσό όλων των χρηματικών μέσων, πλην του πιστωτικού κόστους που πιστώνεται, και το οποίο ο δανειστής θέτει στη διάθεση του δανειολήπτη δυνάμει της συμβάσεως πιστώσεως· σε περίπτωση συμβάσεων στις οποίες δεν καθορίζεται τέτοιο ανώτατο ποσό, πρόκειται για το άθροισμα των χρηματικών μέσων, πλην του πιστωτικού κόστους που πιστώνεται, τα οποία ο δανειστής θέτει στη διάθεση του δανειολήπτη δυνάμει της συμβάσεως πιστώσεως·

8. το συνολικό ποσό που καλείται να καταβάλει ο καταναλωτής – άθροισμα του συνολικού κόστους της πιστώσεως και του συνολικού ποσού της πιστώσεως·

...

Άρθρο 36α

1. Το ανώτατο ποσό του μη συνδεδέμενου με την καταβολή τόκων κόστους πιστώσεως, υπολογίζεται βάσει του ακόλουθου τύπου:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times \frac{n}{R} \times 30\%)$$

του οποίου τα επιμέρους σύμβολα έχουν την εξής έννοια:

MPKK – ανώτατο ποσό του μη συνδεόμενου με την καταβολή τόκων κόστους πιστώσεως,

K – συνολικό ποσό πιστώσεως,

n – περίοδος αποπληρωμής σε ημέρες,

R – αριθμός ημερών έτους.

2. Το μη συνδεόμενο με την καταβολή τόκων κόστος πιστώσεως δεν μπορεί να υπερβαίνει το συνολικό ποσό της πιστώσεως.

3. Το μη συνδεόμενο με την καταβολή τόκων κόστος πιστώσεως, το οποίο απορρέει από σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης μπορεί να μην απαιτηθεί, εάν υπερβαίνει το κατά το άρθρο 1 ανώτατο ποσό του μη συνδεόμενου με την καταβολή τόκων κόστους πιστώσεως ή εάν υπερβαίνει το συνολικό ποσό της πιστώσεως.

(6) Ustawa z dnia 23 września 1964 roku – Kodeks cywilny (νόμος της 23ης Σεπτεμβρίου 1964 – Αστικός Κώδικας [παρλειπόμενα])

Άρθρο 385¹

1. Οι ρήτρες συμβάσεως που συνάπτεται με καταναλωτή, οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως, δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή εάν διαμορφώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τρόπο που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη και πλήττει σοβαρά τα συμφέροντά του (μη επιτρεπτές συμβατικές ρήτρες). Αυτό δεν ισχύει για ρήτρες που **[σελίδα του πρωτοτύπου 8]** καθορίζουν τις κύριες παροχές των συμβαλλομένων μερών, ιδίως την τιμή ή την αμοιβή, εφόσον είναι διατυπωμένες με σαφήνεια.

2. Εάν μια συμβατική ρήτρα δεν είναι δεσμευτική για τον καταναλωτή σύμφωνα με την παράγραφο 1, η σύμβαση παραμένει κατά τα λοιπά δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέρη.

3. Ως ρήτρες που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως θεωρούνται εκείνες, επί του περιεχομένου των οποίων ο καταναλωτής δεν είχε πραγματική επιρροή. Τούτο ισχύει ιδίως για ρήτρες της συμβάσεως που βασίζονται σε γενικούς όρους συναλλαγών, τους οποίους ο χρήστης πρότεινε στον καταναλωτή.

4. Το βάρος αποδείξεως του ισχυρισμού ότι η ρήτρα αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως φέρει εκείνος που τον προβάλλει.

Άρθρο 720

1. Με τη σύμβαση δανείου, ο δανειστής αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει στον δανειολήπτη την κυριότητα επί ορισμένου χρηματικού ποσού ή επί πραγμάτων που καθορίζονται μόνον κατ' είδος, ο δε δανειολήπτης

αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδώσει το ίδιο χρηματικό ποσό ή τον ίδιο αριθμό πραγμάτων του αυτού είδους και της αυτής ποιότητας.

III. Αιτιολογία

[παραλειπόμενα] Οι συμβάσεις [δανείων] μπορούν να διαμορφώνονται με ποικίλους τρόπους. Το γενικό πρόβλημα το οποίο καλούνται τα δικαστήρια να αντιμετωπίσουν σε διαφορές τέτοιου είδους αφορά την εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών των εν λόγω συμβάσεων και ιδίως τις υψηλές δαπάνες συνάψεως της συμβάσεως που βαρύνουν τον δανειολήπτη.

Στην προκείμενη υπόθεση, το εθνικό δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες κατ' αρχάς ως προς το κατά πόσον χωρεί εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 93/13 και, ακολούθως, αν, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 36α, του πολωνικού νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, μπορεί να προβεί σε εκτιμήσεις που αφορούν τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών βάσει των ρυθμίσεων της εν λόγω οδηγίας. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, το οποίο αφορά τις ρήτρες που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, αποτελεί εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η εξαίρεση αυτή προϋποθέτει τη συνδρομή δύο προϋποθέσεων. Αφενός, η συμβατική ρήτρα πρέπει να απηχεί νομοθετική ή κανονιστική διάταξη και, αφετέρου, η διάταξη αυτή πρέπει να είναι αναγκαστικού δικαίου (πρβλ. συναφώς απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, *Andrićiuć* κ.λπ., C-186/16, EU:C:2017:703, σκέψεις 27 και 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η εξαίρεση αυτή από την εφαρμογή των ρυθμίσεων της οδηγίας 93/13 δικαιολογείται επειδή, κατ' αρχήν, μπορεί να θεωρηθεί ότι σε ορισμένες συμβάσεις ο εθνικός νομοθέτης έχει επιτύχει την ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων (πρβλ. συναφώς απόφαση της 21ης Μαρτίου 2013, *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, σκέψη 28). Πάντως, το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι το εθνικό δικαστήριο **[σελίδα του πρωτοτύπου 9]** πρέπει να λάβει υπόψη ότι, δεδομένου ιδίως του σκοπού της εν λόγω οδηγίας, ήτοι της προστασίας των καταναλωτών έναντι καταχρηστικών ρητρών τις οποίες οι επαγγελματίες περιλαμβάνουν σε καταναλωτικές συμβάσεις, η εξαίρεση του άρθρου 1, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά (πρβλ. συναφώς απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, *Andrićiuć* κ.λπ., C-186/16, EU:C:2017:703, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι το άρθρο 36α, του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, θεσπίζει ανώτατο όριο για το κόστος της πιστώσεως με γνώμονα, αφενός, τη συγκεκριμένη διάρκεια της πιστώσεως (παράγραφος 1) και, αφετέρου, το συνολικό ανώτατο ποσό της συμβάσεως καταναλωτικής πίστεως (παράγραφος 2). Η διάταξη αυτή θεσπίστηκε με τροπολογία του νόμου της 5ης Αυγούστου 2015, και τέθηκε σε ισχύ την 11η Μαρτίου 2016. Ως *ratio legis* για την τροποποίηση του νόμου αναφερόταν ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 359, παράγραφος 2¹, του Αστικού Κώδικα, περιορισμός της δυνατότητας επιβολής υπέρμετρων τόκων δεν προστατεύει επαρκώς τα συμφέροντα των καταναλωτών,

καθόσον οι επαγγελματίες τηρούν μεν τις διατάξεις για το ανώτατο επιτόκιο, παράλληλα όμως απαιτούν υψηλές προμήθειες και επιπλέον επιβαρύνσεις που δεν αφορούν τόκους. ... [παραλείπόμενα] Η διάταξη δεν μεταφέρει ρυθμίσεις του δικαίου της Ένωσης στην εσωτερική έννομη τάξη.

Όπως προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά της εκκρεμούς διαφοράς, το συμβατικώς καθορισθέν κόστος πιστώσεως που δεν αφορά τόκους αντιστοιχεί στο ανώτατο επιτόκιο που προβλέπεται στο άρθρο 36α του προαναφερθέντος νόμου. Ως προς το ζήτημα του συνολικού κόστους της πιστώσεως, η σύμβαση πληροί τις απαιτήσεις του νόμου. Παραμένει ωστόσο αμφίβολο, κατά πόσο το γεγονός ότι το συνολικό κόστος της πιστώσεως που δεν αφορά τόκους δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που θέτει ο νόμος μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι πληρούν τις απαιτήσεις του νόμου – τόσο από την άποψη της καταλληλότητας όσο και από την άποψη της διατυπώσεώς τους – και οι ρήτρες που αφορούν τα επιμέρους έξοδα. Το κόστος πιστώσεως που δεν αφορά τόκους μπορεί να περιλαμβάνει κάθε είδους δαπάνες, όπως τέλη, προμήθειες, περιθώριο κέρδους, ασφάλειες, πρόσθετες παροχές και λοιπά έξοδα. Όπως προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά της εκκρεμούς δίκης, το κόστος περιελάμβανε έξοδα φακέλου, προμήθεια καθώς και επιβαρύνσεις για πρόσθετες παροχές. Μόνον η προμήθεια αντιστοιχούσε περίπου στο 86% του συνολικού κόστους και συγχρόνως στο 86% του εκταμιευθέντος ποσού δανείου. Το επιληφθέν δικαστήριο στην παρούσα υπόθεση κλίνει προς την άποψη ότι οι ρήτρες αυτές έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα. Διατηρεί ωστόσο αμφιβολίες ως προς το αν η εκτίμηση αυτή είναι ορθή ή κατά πόσον το νομικό καθεστώς που θέσπισε ο Πολωνός νομοθέτης με το άρθρο 36α του προαναφερθέντος νόμου, εμπίπτει στις ρυθμίσεις του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας. Σύμφωνα με το σκεπτικό του Δικαστηρίου στην απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, OTP Bank και OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750, σκέψη 65), η τήρηση των νομοθετικών απαιτήσεων για το ανώτατο όριο του συνολικού κόστους της πιστώσεως δεν έχει την έννοια ότι οι ρήτρες που αφορούν τα επιμέρους κονδύλια αυτής εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να εξετασθούν υπό το πρίσμα αυτής. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13 [σελίδα του πρωτοτύπου 10] πρέπει να ερμηνευείται συσταλτικώς. Το γεγονός ότι ορισμένες ρήτρες οι οποίες απηχούν νομοθετικές διατάξεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής δεν συνεπάγεται ότι το κύρος άλλων ρητρών, οι οποίες περιέχονται στην ίδια σύμβαση και δεν προβλέπονται από νομοθετικές διατάξεις, δεν μπορεί πλέον να ελεγχθεί από το εθνικό δικαστήριο υπό το πρίσμα της εν λόγω οδηγίας. Εντούτοις, θα μπορούσε να γίνει δεκτή και διαφορετική ερμηνεία, ιδίως καθόσον το γράμμα του άρθρου 36α, του νόμου περί καταναλωτικής πίστωσης μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι πρόθεση του νομοθέτη, ο οποίος διενήργησε διεξοδικές έρευνες και υπολογισμούς ως προς το επίμαχο ζήτημα, είναι να μπορεί να επιβληθεί κάθε είδους δαπάνη που δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο. Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 93/13, ο νομοθέτης της Ένωσης θεωρεί δικαιολογημένη τη θέσπιση ανώτατου ορίου κόστους από τα κράτη μέλη.

Ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι η υποβολή σε έλεγχο των ρητρών μιας συμβάσεως, οι οποίες αφορούν τα επιμέρους κονδύλια δαπανών πιστώσεως, είναι δυνατή, το αιτούν δικαστήριο εξακολουθεί να διατηρεί αμφιβολίες για το κατά πόσον το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, επιτρέπει αυτόν τον έλεγχο.

Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, εισάγει εξαίρεση στον μηχανισμό ελέγχου ουσίας των καταχρηστικών ρητρών, όπως ο προβλεπόμενος στο πλαίσιο του συστήματος προστασίας των καταναλωτών που καθιερώνει η συγκεκριμένη οδηγία, και πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς (πρβλ., υπό το αυτό πρίσμα, αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, σκέψη 42, και της 23ης Απριλίου 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, σκέψη 31). Ως προς τις συμβατικές ρήτρες, οι οποίες εμπίπτουν στην έννοια του «κύριου αντικειμένου της συμβάσεως», κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι αυτές με τις οποίες καθορίζονται οι ουσιώδεις παροχές της οικείας συμβάσεως και οι οποίες, ως τέτοιες, χαρακτηρίζουν τη σύμβαση (αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, σκέψη 34, και της 23ης Απριλίου 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, σκέψη 33). Αντιθέτως, οι ρήτρες που έχουν παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με εκείνες που καθορίζουν την ίδια την ουσία της συμβατικής σχέσεως δεν είναι δυνατό να εμπίπτουν στην έννοια του «κύριου αντικειμένου της συμβάσεως», κατά τη διάταξη αυτή (αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, σκέψη 50, και της 23ης Απριλίου 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, σκέψη 33).

Σύμφωνα με τον ορισμό της συμβάσεως δανείου κατά το εθνικό δίκαιο, οι επιβαρύνσεις, μεταξύ των οποίων και η προμήθεια, δεν ανήκουν στις ουσιώδεις παροχές των μερών, καθόσον αφορούν αποκλειστικά τη διάθεση του ποσού του δανείου από τον δανειστή και την απόδοση του ίδιου ποσού από τον δανειολήπτη [παραλειπόμενα] [παραπομπή στη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων].

Οι όροι «κύριο αντικείμενο της συμβάσεως» και «ανάλογο ή μη μεταξύ του τιμήματος και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα, αφετέρου», κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, πρέπει κατά κανόνα να ερμηνεύονται αυτοτελώς και ομοιόμορφα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, [σελίδα του πρωτοτύπου 11] λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή και του επιδιωκόμενου με την οικεία νομοθεσία σκοπού (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, σκέψη 50).

Όσον αφορά ειδικότερα τη σύμβαση πιστώσεως, στην υπόθεση Andrićiu κ.λπ. (C-186/16, EU:C:2017:703, σκέψη 38) το Δικαστήριο επισήμανε ότι με τη σύμβαση δανείου, ο δανειστής αναλαμβάνει κυρίως την υποχρέωση να θέσει στη διάθεση του οφειλέτη ορισμένο χρηματικό ποσό, ο δε οφειλέτης αναλαμβάνει κυρίως την υποχρέωση να εξοφλήσει, κατά κανόνα εντόκως, το ποσό αυτό εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών. Σε γενικές γραμμές, τον ίδιο ορισμό της

συμβάσεως δανείου περιέχει και η οδηγία 2008/48/EK. Κατά συνέπεια, οι κύριες υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπό εξέταση σύμβαση αφορούν διαφορετικό κατά περίπτωση χρηματικό ποσό, αναλόγως του αν πρόκειται για το ποσό που εκταμιεύθηκε ή για το ποσό με το οποίο γίνεται η εξόφληση (οπότε το ποσό περιλαμβάνει ενδεχομένως και περαιτέρω έξοδα). Στην απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, EOS KSI Slovensko (C-448/17, EU:C:2018:745, σκέψη 62) το Δικαστήριο αποφάνθηκε παρεμπιπτόντως, με αφορμή την εξέταση άλλου ζητήματος, ότι η ρήτρα συμβάσεως καταναλωτικής πίστωσης η οποία διαλαμβάνει για το κόστος της πιστώσεως, αφορά το κύριο αντικείμενο της συμβάσεως αυτής. Στην υπόθεση Matei (C-143/13, EU:C:2015:127, σκέψη 78) το Δικαστήριο διατύπωσε τη γενική κρίση ότι στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την όλη οικονομία και τα όσα ορίζουν οι διατάξεις της οικείας συμβάσεως δανείου, καθώς και το νομικό και πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η σύμβαση αυτή, αν η οικεία ρήτρα συνιστά ουσιώδες στοιχείο της παροχής του οφειλέτη, η οποία συνίσταται στην απόδοση του χρηματικού ποσού που του έχει διαθέσει ο δανειστής (πρβλ., υπό το αυτό πρίσμα, απόφαση Kásler και Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, σκέψεις 49 έως 51). Το τελευταίο τμήμα της φράσεως αυτής θα μπορούσε να υποδηλώνει ότι ουσιώδες στοιχείο της παροχής του οφειλέτη συνιστά μόνον η απόδοση του χρηματικού ποσού που του διέθεσε ο δανειστής, άποψη που συνάδει με την κρατούσα νομολογία των εθνικών δικαστηρίων.

Εντούτοις, από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, προκύπτει ότι υπάρχει και μία δεύτερη κατηγορία ρητρών, οι οποίες δεν υπόκεινται σε έλεγχο καταχρηστικότητας. Η εξαίρεση αυτή έχει περιορισμένη έκταση, καθώς αφορά αποκλειστικώς το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής ή της αμοιβής και των υπηρεσιών ή των αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα· δικαιολογείται δε η εξαίρεση αυτή από το γεγονός ότι δεν υπάρχει κλίμακα ή νομικό κριτήριο δυνάμενο να παισιώσει ή να κατευθύνει τέτοιου είδους έλεγχο (πρβλ., υπό το αυτό πρίσμα, απόφαση Kásler και Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, σκέψεις 54 και 55).

Συνεπώς, στην υπό εξέταση διαφορά καλούμαστε να ασχοληθούμε μάλλον με τη δεύτερη αυτή κατηγορία εξαιρέσεων στο πλαίσιο της αξιολογήσεως των προμηθειών και των λοιπών επιβαρύνσεων που προβλέπει η σύμβαση. Συναφώς επισημαίνεται ότι το κανονιστικό περιεχόμενο του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13, δεν ταυτίζεται με εκείνο του άρθρου 385¹, παράγραφος 1, του πολωνικού Αστικού Κώδικα. Στην επίσημη μετάφρασή του, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, ορίζει ότι «η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών δεν αφορά ούτε τον καθορισμό του κυρίου αντικειμένου της σύμβασης ούτε το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα, αφετέρου, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο σαφή και κατανοητό», ενώ κατά το άρθρο 385¹, παράγραφος 1, του πολωνικού Αστικού Κώδικα «Οι ρήτρες συμβάσεως που συνάπτεται με καταναλωτή, οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως, δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή εάν διαμορφώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τρόπο που αντιβαίνει

στα χρηστά ήθη και πλήττει σοβαρά τα συμφέροντά του (μη επιτρεπτές [σελίδα του πρωτοτύπου 12] συμβατικές ρήτρες). Αυτό δεν ισχύει για ρήτρες που καθορίζουν τις κύριες παροχές των συμβαλλομένων μερών, ιδίως την τιμή ή την αμοιβή, εφόσον είναι διατυπωμένες με σαφήνεια.» Οι φαινομενικώς αμελητέες αυτές διαφορές μπορούν να προκαλέσουν «ερμηνευτικό χάος» και να οδηγήσουν σε ερμηνείες κατά τις οποίες η εκτίμηση βάσει της οδηγίας ουδέποτε μπορεί να εκτιμάται η σχέση μεταξύ της τιμής ή της αμοιβής και των υπηρεσιών ή των αγαθών που συνιστούν το αντάλλαγμα, ενώ βάσει του Αστικού Κώδικα η αυτή εκτίμηση αποκλείεται μόνον εφόσον το αντάλλαγμα ή το τίμημα αφορά τις κύριες παροχές των μερών, καίτοι ο πολωνικός Αστικός Κώδικας δεν αποκλείει ρητώς την εκτίμηση της σχέσεως (πρόσφορος χαρακτήρας, αναλογικότητα) μεταξύ της τιμής ή της αμοιβής και των υπηρεσιών ή των αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα. Η οδηγία φαίνεται να θέτει μεγαλύτερους περιορισμούς στη δυνατότητα ελέγχου των σχετικών ρητρών από τον πολωνικό Αστικό Κώδικα. Το αιτούν δικαστήριο δεν γνωρίζει αν η Πολωνία έχει ανακοινώσει στην Επιτροπή τη θέσπιση αυστηρότερων διατάξεων για την προστασία των καταναλωτών κατά το άρθρο [8] της οδηγίας 93/13.

Αν τα έξοδα φακέλου αφορούν το κατ' αποκοπή κόστος για την κατάρτιση της συμβάσεως και η προμήθεια συνιστά την αμοιβή για τη χορήγηση του δανείου, οι ρήτρες της συμβάσεως που προβλέπουν την αμοιβή και την προμήθεια και καθορίζουν το ύψος τους, αφορούν προφανώς τη «σχέση της τιμής ή της αμοιβής» προς τις παρασχεθείσες υπηρεσίες. Εντούτοις το αιτούν δικαστήριο εξακολουθεί να διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό. Συναφώς επισημαίνεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης χρησιμοποίησε τους όρους «τιμή και αμοιβή», οι οποίοι κατά κανόνα δεν απαντούν στον τομέα των συναλλαγών που αφορούν καταναλωτικές πιστώσεις. Στην αγγλική απόδοση της οδηγίας δεν χρησιμοποιείται κατ' αρχήν ούτε ο όρος τιμή («price») ούτε ο όρος αμοιβή («renumeration»). Δεν αποκλείεται να προκύψουν αμφιβολίες για το κατά πόσον η τιμή και η αμοιβή, στις οποίες αναφέρεται αποκλειστικά η οδηγία 93/13, πρέπει να εκλαμβάνονται απλώς ως παραδείγματα του κόστους που βαρύνει τον καταναλωτή (υπό τη μορφή τιμής ή αμοιβής) ή αν η χρήση αποκλειστικά αυτών των εννοιών γίνεται για άλλο λόγο. Τέλος πρέπει να εξεταστεί αν η εξαίρεση από τη δυνατότητα ελέγχου της σχέσεως μεταξύ της τιμής και της αμοιβής και των αγαθών ή των υπηρεσιών που παρέχονται ως αντάλλαγμα αποκλείει ακόμη και το ενδεχόμενο η εν λόγω τιμή/αμοιβή να «είναι υπερβολικά αυξημένη» και να κριθεί «εκ πρώτης όψεως» δυσανάλογη. Με άλλα λόγια πρέπει να εξεταστεί αν η οδηγία έχει την έννοια ότι, εφόσον τηρείται ένα ορισμένο ανώτατο όριο, αποκλείεται η εκτίμηση του αναλόγου (συνάφεια, αναλογικότητα) της τιμής ή της αμοιβής, ενώ όταν υπάρχει υπέρβαση του ανώτατου ορίου η τιμή ή η αμοιβή θεωρούνται μη ανάλογες και καταχρηστικές, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε πλήρη δυσαναλογία προς τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που παρέχονται ως αντάλλαγμα.

Οι ανωτέρω σκέψεις ωστόσο σε καμία περίπτωση δεν αίρουν πλήρως τις αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου.

Η σύμβαση που καταρτίστηκε μεταξύ των μερών προβλέπει μόνο την καταβολή εξόδων φακέλου ορισμένου ύψους και προμήθειας καθώς και την εξόφληση των εν λόγω επιβαρύνσεων σε δόσεις, ταυτόχρονα με την αποπληρωμή του δανείου. Από τη σύμβαση δεν προκύπτει το ακριβές εννοιολογικό περιεχόμενο της προμήθειας και των εξόδων φακέλου ούτε το αντάλλαγμα που πρέπει να παρασχεθεί έναντι αυτών. Η ενάγουσα αναφέρεται αναλυτικά σε αυτά τα ζητήματα στο γραπτό υπόμνημά της που περιλαμβάνεται στη δικογραφία. Ως εκ τούτου, ανακύπτουν αμφιβολίες για το κατά πόσον οι συμβατικές ρήτρες έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο σαφή και κατανοητό. **[σελίδα του πρωτοτύπου 13]**

Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η απαίτηση περί διαφάνειας των συμβατικών ρητρών δεν μπορεί να περιορισθεί αποκλειστικώς στον κατανοητό χαρακτήρα τους από τυπικής και γραμματικής απόψεως, δεδομένου ότι το σύστημα προστασίας που τίθεται σε εφαρμογή με την οδηγία 93/13 στηρίζεται στην παραδοχή ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε υποδεέστερη θέση έναντι του επαγγελματία, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το επίπεδο πληροφόρησης, η απαίτηση περί σαφούς και κατανοητής διατύπωσης των συμβατικών ρητρών και, ως εκ τούτου, περί διαφάνειας, την οποία θέτει η ίδια οδηγία, πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικώς (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, Andriuciu κ.λπ., C-186/16, EU:C:2017:703, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Κατά τα ανωτέρω, η απαίτηση περί σαφούς και κατανοητής διατύπωσης των συμβατικών ρητρών επιβάλλει να εκτίθεται με τρόπο διαφανή στη σύμβαση η συγκεκριμένη λειτουργία του μηχανισμού τον οποίον αφορά η εκάστοτε ρήτρα, καθώς και τη σχέση μεταξύ του μηχανισμού αυτού και των μηχανισμών που προβλέπουν άλλες ρήτρες, ώστε ο ενδιαφερόμενος καταναλωτής να μπορεί να εκτιμήσει, βάσει σαφών και κατανοητών κριτηρίων, τις ως προς αυτόν οικονομικές συνέπειες (αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, σκέψη 75, και της 23ης Απριλίου 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, σκέψη 50).

Αν ήθελε κριθεί ότι την αμοιβή για τη χρήση αλλότριων κεφαλαίων συνιστούν κατά κανόνα οι τόκοι, ενώ στη σύμβαση προβλέπονται και άλλες, πρόσθετες αμοιβές που υπερβαίνουν πολλαπλάσια το ποσό των τόκων, η απαίτηση για ακριβή διατύπωση των συμβατικών ρητρών ώστε να προκύπτουν τα ανταλλάγματα για τα οποία καταβάλλονται οι επιμέρους αμοιβές, φαίνεται δικαιολογημένη. Η υπό εξέταση σύμβαση, όχι μόνον δεν περιέχει τέτοιες ρήτρες, αλλά χρησιμοποιεί και την έκφραση «ο δανειστής εισπράττει», δίνοντας έτσι την εντύπωση ότι η είσπραξη των αμοιβών αυτών προβλέπεται, για παράδειγμα, από τον νόμο.

Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η διατύπωση μιας συμβάσεως μπορεί να θεωρηθεί κατανοητή σε περίπτωση που προβλέπει τόκους, αμοιβή και προμήθεια, χωρίς να εξηγεί περαιτέρω τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους κονδυλίων. Στις εκτιμήσεις του σχετικά με το αντικείμενο της διαφοράς και τα διαπιστωθέντα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στο κεφάλαιο III της εξεταζόμενης αιτήσεως, το δικαστήριο επεσήμανε ότι ο δανειστής δεν φρόντισε να διευκρινίζεται στη σύμβαση η ιδιότητα του προσώπου

που την υπογράφει για λογαριασμό του δανειστή. Το γεγονός ότι η προμήθεια χαρακτηρίζεται στη σύμβαση ως αμοιβή προμήθειας ενδέχεται να υποδηλώνει ότι ο καταναλωτής αμείβει το πρόσωπο που κατάρτισε τη σύμβαση. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι η έννοια της αμοιβής αναφέρεται μία μόνο φορά στην πολωνική απόδοση της οδηγίας 2008/48, και συγκεκριμένα στη διάταξη που διαλαμβάνει για την αμοιβή του μεσίτη. Εν πάση περιπτώσει, από κανένα σημείο της συμβάσεως δεν προκύπτει ότι παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να ελέγξει το είδος και τη φύση των επιμέρους κονδυλίων του κόστους.

Υπό το πρίσμα των προεκτειθεισών αμφιβολιών, το δικαστήριο αποφάσισε στη συνεδρίαση της 28ης Δεκεμβρίου 2018 να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αίτηση για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί των εξής ερωτημάτων. [σελίδα του πρωτοτύπου 14]

[παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ